

Notat:

Vildgræsning med grise på Skovsgaard Gods

13.12.2022

BAGGRUND	2
LOVGIVNING.....	2
FØDEVARESTYRELSEN	2
<i>Lov om udendørs hold af svin.....</i>	<i>2</i>
<i>Bekendtgørelse om hold af svin på friland.....</i>	<i>2</i>
<i>Bekendtgørelser om mærkning og registrering</i>	<i>9</i>
TILTAG	9
TILLADELSER.....	9
HEGN.....	9
SKILTE	10
OVERVÅGNING	10
UDSÆTNING.....	10
BILAG.....	10

Baggrund

Nærværende notat er udarbejdet på anmodning af Danmarks Naturfond (DKNF). Notatet har til formål at belyse mulighederne for udsætning af grise i et igangværende vildgræsningsprojekt med heste og køer på Skovsgaard Gods (SG). Forskellige arter af græsningsdyr bidrager med forskellige økologiske funktioner, hvilket gør samgræsning af flere arter afgørende for at opnå et naturligt varieret græsningstryk. Ideelt set bør også inkluderes arter med helt unikke økologiske funktioner i form af blandt andet tam-/vildsvin, hvis roden i jordbunden afføder en dynamik, der ikke kan efterlignes eller erstattes af andre dyr.

Faunaforst (FF) har siden 2010 været involveret i op mod 10 græsningsprojekter med svin. Erfaringerne fra disse benyttes i dette notat til at skitsere reglerne på området og beskrive de nødvendige tilpasninger af det eksisterende vildgræsningsprojekt for, at der på sigt også kan udsættes svin på arealerne.

Lovgivning

Udsætning af svin på SG vil berøre en række bestemmelser indenfor henholdsvis Fødevarestyrelsens, Miljøstyrelsens, Slots- og Kulturstyrelsens, Fredningsnævnets samt Svendborg/Langeland Kommunes ansvarsområde. Dette notat vedrører kun projektet i relation til Fødevarestyrelsen. Miljøstyrelsen har allerede godkendt projektet (inklusive svin) i form af en skovlovstilladelse og dette forhold analyseres derfor ikke yderligere. Projektets håndtering i relation til Slots- og Kulturstyrelsen, Fredningsnævnet samt Svendborg og/eller Langeland Kommune har SG allerede selv fuld indsigt i.

Nedenfor gennemgås de juridiske forhold indenfor Fødevarestyrelsens myndighedsområde, der vil kræve opmærksomhed i et eventuelt projekt.

Fødevarestyrelsen

Lov om udendørs hold af svin

Lovens regler finder anvendelse på bedrifter med svin, der holdes udendørs til landbrugsmæssigt formål, og indeholder blandt andet krav om opstilling af hytter til grisene. Når svin holdes udendørs, skal alle dyr som udgangspunkt samtidig have adgang til hytter, hvor dyrene kan stå oprejst og bevæge sig uhindret. Det vil være en konkret vurdering, hvorvidt arealet er tilstrækkeligt stort og varieret til, at den naturlige vegetation kan tilbyde tilstrækkelig beskyttelse mod vind og vejr.

Bekendtgørelse om hold af svin på friland

Bekendtgørelsen gælder for alle indhegninger med grise (tam-/vildsvin), der holdes i indhegning på friland. En række af bestemmelserne konflikter med det nuværende projektdesign og kræver derfor tilpasning ved en eventuel fremtidig udsætning af svin. I det følgende beskrives de nødvendige justeringer mere detaljeret.

Reglerne regulerer blandt andet hegnstypen (§ 3). Hegnet skal være opført på 1 af følgende 3 måder og bestå af:

1. et indre og et ydre hegn, der er placeret i en indbyrdes afstand af mindst 5 meter, eller
2. ét (ydre) hegn, hvor der direkte på hegnet er påført mindst 3 strømførende tråde med alarm, der udløses, hvis spændingen falder i de strømførende tråde, som er permanent aktiveret, eller
3. et hegn der er godkendt af Fødevarestyrelsen efter ansøgning, hvor sikringsniveauet svarer til det i nr. 1) eller 2) anførte.

Den nuværende hegnstype består af et ydre nethegn, hvor der på indersiden af hegnets stolper er monteret 3 strømførende tråde. Indhegningen har en samlet højde på 110 cm. Såfremt trådene allerede er tilkoblet en alarm, der er permanent aktiv og udløses ved spændingsfald, er denne konstruktion i overensstemmelse med reglerne. Dog skal hegnet for vildsvins vedkommende være mindst 150 cm højt, hvorimod den nuværende hegnshøjde vil være tilstrækkelig til tamsvin (§ 3, stk. 3). På denne baggrund er der i det følgende materiale taget udgangspunkt i en fremtidig udsætning af tam- fremfor vildsvin.

Figur 1: Nuværende hegnstype med ydre nethegn, hvor der på indersiden af hegnets stolper er monteret 3 strømførende tråde. Indhegningen har en samlet højde på 110 cm.

Bekendtgørelsen indeholder ingen krav om etablering af faunapassager. Tværtimod fremgår, at der ikke må være huller eller skader i hegnet (§ 3, stk. 4). De allerede etablerede faunapassager er konstrueret ved en simpel udvidelse af den nederste netmaske. Disse kan principielt opfattes som huller eller skader og vil derfor formodentligt være dispensationskrævende. På grund af deres begrænsede størrelse vurderes der at være gode chancer for en godkendelse. Først og fremmest fordi, at faunapassagerne kun vil være mulige at passere for smågrise, der på grund af deres stærke tilknytning til soen vil holde sig tæt til hende.

Figur 2: Etablerede faunapassager ved en simpel udvidelse af nederste netmaske.

På enkelte hegnstrækninger adskiller den anvendte hegnstype sig fra den øvrige hegnslinje. Mod NØ er der på et tidligere tidspunkt foretaget en flytning af hegnslinjen og på denne strækning er der for nuværende blot etableret 2 strømførende tråde uden et supplerende nethegn. Udsætning af svin vil kræve opgradering til samme hegnstype, som er anvendt på den øvrige hegnslinje. SG har oplyst, at de vil søge om at reetablere hegnet langs stranden og i samme form, som den øvrige hegnslinje.

Figur 3: Hegnstrækning mod NØ bestående af 2 strømførende tråde uden et supplerende nethegn.

Derudover er der langs kysten (mod Ø) på en kortere strækning etableret en særlig hegnstype for at minimere risikoen for en større hegnsødelæggelse ved ekstremt højvande. Konstruktionen fremstår velvalgt, men opfylder ikke bekendtgørelsens hegnskrav og skal derfor tilpasses eller eventuelt godkendes i sin nuværende form af Fødevarestyrelsen.

Figur 4: Langs kysten er på en kortere strækning anvendt en særlig hegnsløsning for at minimere risikoen ved ekstremt højvande.

På hegnsstrækningen er allerede etableret en lang række forskellige åbninger (færister, porte og låger), der tillader færdsel ind og ud af indhegningen. Færisterne sikrer uhindret passage af alle slags køretøjer. Portene skal åbnes manuelt og giver adgang for diverse køretøjer m.m. til ejendommens eget brug. Lågerne er til gående, cyklister og lignende og er konstrueret som selvlukkende klaplåger.

Portene udgør en væsentlig del af yderhegnet og består for nuværende udelukkende af en grov rørkonstruktion. Ved en svineudsætning bør de som yderhegnet også forsynes med 3 strømførende tråde. Bekendtgørelsen kræver, at alle indgange med offentlig adgang skal være forsynet med både små færister samt klaplåger, der i fællesskab udgør en form for dobbeltsikring (§ 5). På den baggrund skal alle eksisterende klaplåger opgraderes, så der under lågen etableres en lille færist. Principielt kan der også være mulighed for at få dispensation til andre konstruktioner med et forsvarligt design som fx dobbeltlåger. Samtidig skal de nuværende porte forsynes med (hænge-)lås, så de ikke kan benyttes som offentlige indgange. Alternativt skal de også forsynes med supplerende færister.

Figur 5: De nuværende porte består af en grov rørkonstruktion, der ved udsætning af svin skal forsynes med 3 strømførende tråde samt aflåses eller alternativt forsynes med supplerede færiste.

Figur 6: Alle eksisterende klaplåger skal opgraderes, så der under lågerne også etableres en lille færist.

De nuværende store færiste til den kørende trafik bør i henhold til bekendtgørelsen principielt også forsynes med porte. Til mindst et andet projekt (Klelund Dyrehave) er dog tidligere givet dispensation til færiste uden supplerende porte på flere gennemgående (offentlige) veje, da de i sig selv repræsenterer et tilstrækkeligt sikringsniveau mod udslip.

Figur 7: De nuværende store færste til kørende trafik bør i henhold til bekendtgørelsen principielt også forsynes med porte eller alternativt godkendes af Fødevarestyrelsen i sin nuværende form.

Flere små og store vandløb krydser hegnslinjen, hvor den nuværende konstruktion langt de fleste steder ikke er tilstrækkelig til svin. De nye vandløbskrydsninger skal inkludere en metalkonstruktion ned i vandet, så de udgør en tilstrækkelig sikker barriere for svin uanset vandstanden, men samtidigt ikke hindrer vandets frie løb.

Figur 8: Flere eksisterende vandløbskrydsninger skal opgraderes, så de kommer til at udgøre en tilstrækkelig sikker barriere for svin, men samtidigt ikke hindrer vandets frie løb.

Der må i henhold til bekendtgørelsen ikke være opstillet borde, affaldsspande eller lignende samt ikke være etableret parkeringspladser, lejrpladser m.v. indenfor indhegningen (§ 5, stk. 2 og 3). Som udgangspunkt skal de eksisterende borde derfor fjernes. Alternativt kan de efter godkendelse fra Fødevarestyrelsen placeres i en frahegning, som det blandt andet er sket i Klelund Dyrehave, hvor medbragt mad kan indtages uden risiko for svinenes efterfølgende adgang til eventuelt efterladt madaffald.

Figur 9: Eksisterende bord- og bænkesæt skal enten fjernes eller alternativt placeres i frahegning efter godkendelse af Fødevarestyrelsen.

Bekendtgørelsen kræver, at svinene ikke fodres af uvedkommende (§ 6). Forbuddet skal formidles til publikum ved hjælp af godkendte skilte monteret på en sådan måde, at offentligheden bliver opmærksom på disse - herunder ved alle indgange (§ 5, stk. 4-6). Ved indgange med store færister bør opsættes særlige skilte i en størrelse, der er tilpasset den kørendes trafiks hastighed og afstand til skiltene.

Den nuværende indhegning rummer flere bygninger. Udsætning af vildsvin ville i henhold til bekendtgørelsen kræve etablering af frahegninger med en højde på mindst 1,5 m (§ 8, stk. 1). Ved tamsvin kan i stedet fokuseres på udelukkende at frahegne skraldespande, så grisene ikke har adgang eller mulighed for at komme i kontakt med disse (§ 8, stk. 2). Også ved tamsvin kan frahegningerne dog eventuelt inkludere bygninger samt havearealer for blandt andet at undgå grisenes oprodning af græsplæner m.v. Afhængigt af trafikintensitet m.v. skal frahegningerne forsynes med færister, porte og/eller låger.

Figur 10: Eksempel på sikring af skraldespande i Klelund Dyrehave.

I overensstemmelse med bekendtgørelsens regler skal der rettes en særlig opmærksomhed mod alle selvdøde samt nedlagte harer/kaniner med sygelige forandringer i kønsorganerne grundet risikoen for brucellose (§ 7). Harerne/kaninerne skal i så fald indsendes til undersøgelse.

Bekendtgørelser om mærkning og registrering

En lang række lovtekster har relation til mærkning, registrering og flytning af græsningsdyr. I den forbindelse kan blandt andet nævnes: Bekendtgørelse om registrering i CHR og om identifikation af kvæg, svin, får, geder, hjorte eller kameler. Heraf fremgår, at operatøren af en svinebesætning skal sikre, at alle svin er mærket senest ni måneder efter fødslen. Medio juni måned er dog udsendt et høringsmateriale om et justeret udkast af samme bekendtgørelse, der blandt andet indeholder en dispensationsmulighed for svin, der holdes ekstensivt med henblik på jagt eller naturpleje. Bekendtgørelsen forventes at træde i kraft den 19/7 2022.

Alle ejere af blot ét svin skal være registreret i det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR). SG har allerede et registreringsnummer, der i tilfælde af svin blot skal tilføjes denne nye art.

Tiltag

Nedenstående punkter opsummerer de nødvendige tiltag for at opgradere det nuværende vildgræsningsprojekt til også at inkludere tamsvin i henhold til Fødevarestyrelsens regler.

Tilladelser

- Anmode om accept af svinenes brug af naturlig vegetation som ly for vind og vejr fremfor hytter (om ønsket).
- Anmode om godkendelse af etablerede faunapassager.
- Anmode om godkendelse af særligt højvandshegn.
- Ansøge om dispensation til færister (uden supplerende porte) på gennemgående veje.
- Anmode om godkendelse af frahegninger med borde, affaldsspande, parkeringspladser, lejrpladser eller lignende (efter behov).
- Ansøge om dispensation til at undlade/udskyde (øre-)mærkning.
- Notere det ændrede dyrehold i det Centrale HusdyrbrugsRegister (CHR).

Hegn

Nedenstående liste kan med fordel betragtes i sammenhæng med det vedlagte kortbilag.

- Montere alarm på strømførende tråde, hvis den ikke allerede findes.
- Opgradere hegnstrækning mod NØ.
- Opgradere højvandshegn mod Ø (efter behov).
- Forsyne porte med strømførende tråde. Montere låse eller alternativt etablere supplerende færister.
- Etablere små færister under alle klaplåger.

- Supplere færiste på gennemgående veje med porte (efter behov).
- Opgradere eksisterende vandløbskrydsninger.
- Fjerne borde, affaldsspande, parkeringspladser, lejrpladser eller lignende (alternativt etablere frahegninger til samme med Fødevarestyrelsens accept).
- Sikre skraldespande ved bygninger (alternativt etablere større frahegninger med skraldespande, bygninger og havearealer for at begrænse oprodning).

Skilte

- Opsætte mindre skilte (international symbolik) med forbud mod fodring ved klaplåger (gående trafik) samt vejledning om hensigtsmæssig publikumsadfærd (afstand m.v.).
- Opsætte større skilte (international symbolik) med forbud mod fodring ved færiste (kørende trafik).

Overvågning

- Undersøgelse for brucellose af alle selvdøde samt nedlagte harer/kaniner med sygelige forandringer i kønsorganerne.

Udsætning

- Udsætte mindre startbestand (5-10 grise) af først og fremmest 1- og 2-årige individer (50-75 % hunkøn).

Bilag

Projektbeskrivelsen er vedlagt følgende bilag:

- Kortskitse over vildgræsningsprojekt (A3)

